

Setkání platformy č. 3 ke společné diskuzi na téma

*Aktuální stav společného vzdělávání
– podpora inkluze*

OŠMS, Krajský úřad Kraje Vysočina

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

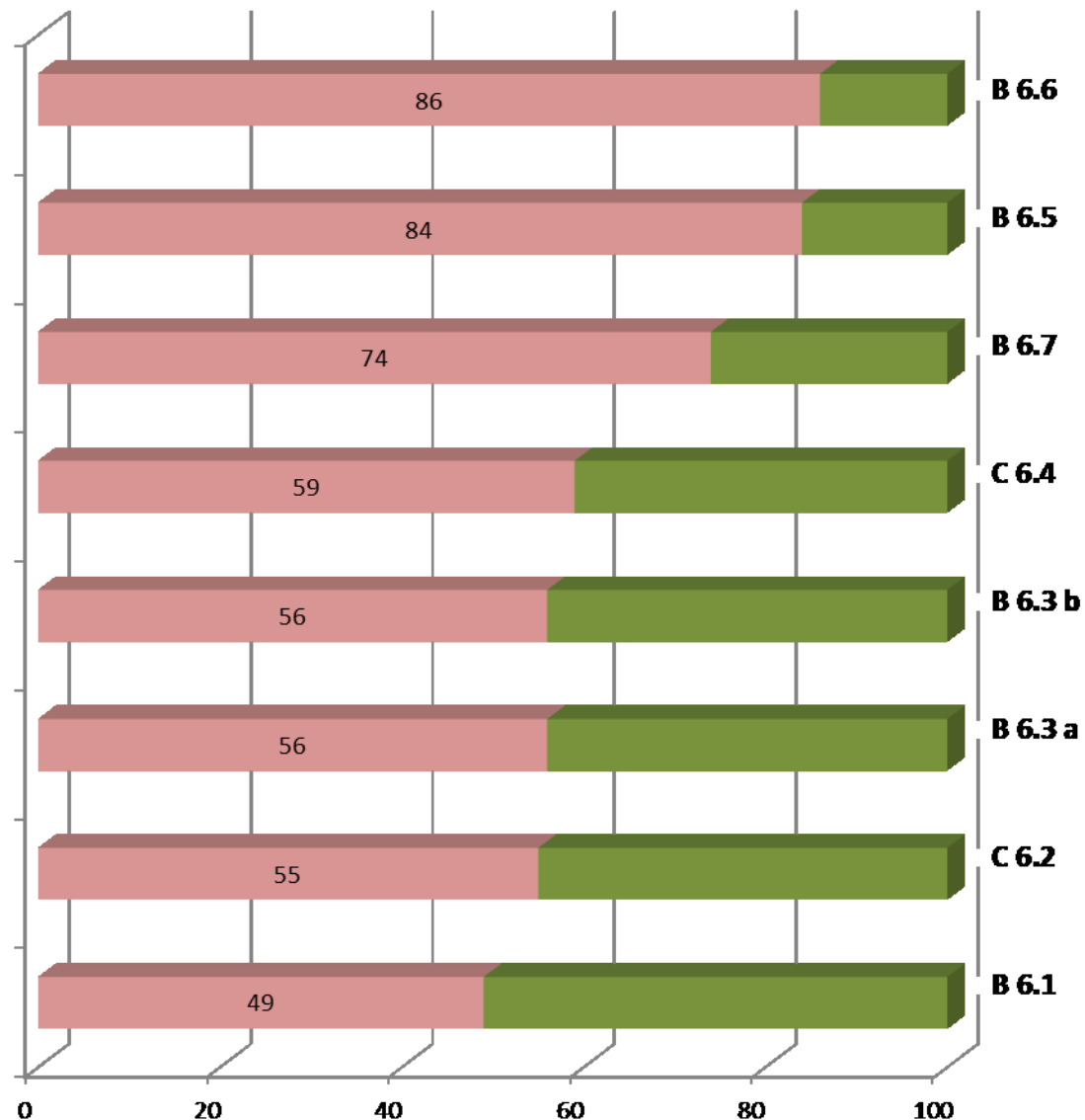
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Kraj Vysočina

1. **Vyhodnocení individuální práce – aktuální stav problémů oblasti intervence Podpora inkluze**
2. **Vybrané aspekty implementace společného vzdělávání (tematická zpráva ČŠI za 1. pololetí ŠR 2017/2018)**
3. **Dotazníkové šetření na školách II – modifikace dotazníku**
4. **Příklady dobré praxe (sociální inkluze)**
5. **Záznam a prezentace výstupů z diskuse minitýmů; společná diskuse platformy**

Podíl respondentů, kteří daný problém vnímají jako aktuální (v %)

- V rámci inkluze na běžných školách není možné zajistit kvalitní vzdělávání žáků s těžkými handicapy.
- Nedostatečné personální obsazení ŠPZ odbornými pracovníky. Nedostatek PP ve školách na pozicích školních spec. pedagogů, škol. psych., AP.
- Nízká míra včasné identifikace, nesystematická podpora a nedostatek příležitostí k rozvoji a uplatnění talent. žáků v rámci běžných školních aktivit.
- Nedostatečná vzájemná spolupráce škol při přechodu žáka mezi „stupni“ vzděl.(MŠ, ZŠ a SŠ) a dále při realizaci projektů v rámci výzev v oblasti inkluze.
- Nedostatečná nabídka konkrétně (metodicky) zaměřeného DVPP v oblasti realizace „Společného vzdělávání“ a možností supervize.
- Nedostatečná metodická podpora škol a ŠPZ.
- Nedostatečné materiálně-technické zázemí škol a ŠZ pro rozvoj inkluze včetně zajištění bezbariérovosti budov.
- Nižší dostupnost středního vzdělávání pro žáky se SVP a nízká návaznost vzdělávacího systému na TP.

PROBLÉM JE JEŠTĚ AKTUÁLNÍ

- ŠPZ by měla adekvátně posoudit, kteří žáci jsou schopni zvládnout vzdělávání v rámci inkluze.
- Dřívější systém péče, ve kterém o žáky s těžkými handicapem pečovaly speciální školy, byl funkčnější.
- Velmi záleží na typu postižení, v některých případech ani při sebelepším materiálním i personálním zajištění prostě není možné na běžné škole zajistit kvalitní vzdělávání žáků s těžkými handicapem, protože jejich potřeby i možnosti jsou na zcela jiné úrovni, než u ostatních žáků ve třídě.

PROBLÉM JE JIŽ (VY)ŘEŠEN.

- Studium oborů je podmíněno lékařským potvrzením
- Školy ve spolupráci se ŠPZ jsou schopné adekvátně stanovovat vzdělávací cíle pro konkrétního žáka se SVP.
- Zásadní je racionální pochopení a nastavení hranic inkluze.
- Smyslem inkluze není začlenit těžce mentálně postižené do běžných tříd.
- Propustnost oborů.

PROBLÉM JE JEŠTĚ AKTUÁLNÍ

- Problém se zajištěním odborníků na pracovní pozice a s jejich finančním zajištěním - hlavně psycholog, spec. ped.
- Doporučení ŠPZ jsou často vydávána několik dní či poslední pracovní den před ukončením stávajícího. Vzhledem k tomu, že je nutné zajistit písemný souhlas zákonného zástupce nelze často „stihnout“ výkaznictví.
- Malý zájem o snížené úvazky, které jsou doporučovány hlavně v rámci podpůrných opatření.

PROBLÉM JE JIŽ (VY)ŘEŠEN.

- Školy, které měly zájem o pozice spec. pedagogů, školních psychologů či AP je většinou získaly v rámci šablon.
- Zlepšil se stav v oblasti asistentů pedagoga.
- Ve školách je vše dostatečně zabezpečeno.

97 % respondentů (31 členů PL) by uvítalo **systemové řešení v rámci rozpočtu školy**, kdy by např. na konkrétní počet žáků byla přiznána konkrétní výše úvazku asistenta a spec. pedagoga/psychologa

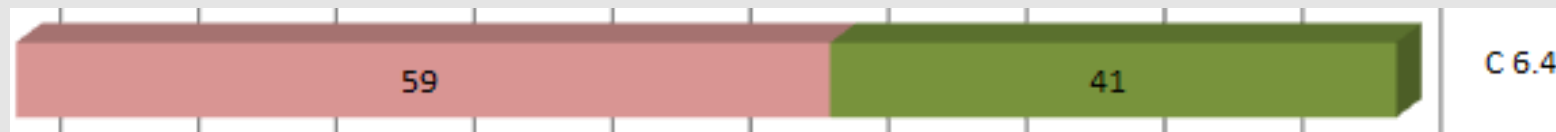

PROBLÉM JE JEŠTĚ AKTUÁLNÍ

- V této oblasti je nejdůležitější vytvořit PP dostatečný prostor a zázemí k vyhledávání a rozvoji nadaných žáků.
- Chybí metodická podpora pedagogů – jak poznat talentovaného žáka, jak s ním pracovat, jaké další (mimovýukové aktivity) mu nabídnout.
- ŠVP uzpůsobené pro talentovaného žáka téměř neexistují. Na většině škol má talentovaný žák za úkol „odsoutěžit“ většinu olympiád a dalších školních soutěží, což (až na výjimky) nemá příliš co do činění s rozvojem jeho talentu.

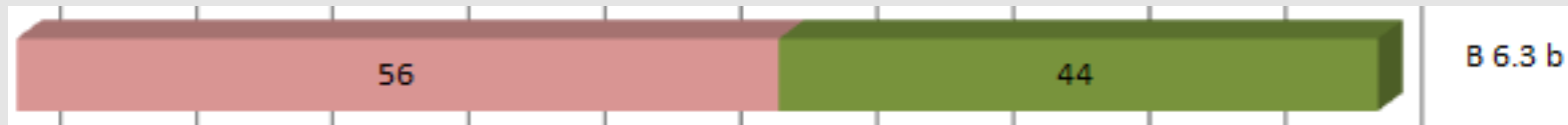
PROBLÉM JE JIŽ (VY)ŘEŠEN.

- Talentovaným žákům se věnujeme systematicky - koordinátor péče o nadané, též celokrajské a celostátní zasíťování aktivit se nám jeví jako dostatečné.
- Talentovaní žáci jsou schopni se prosadit. Někteří odchází na víceletá gymnázia, na ostatních SŠ většinou existuje systém, jak s těmito žáky pracovat, (individuální péče, samostatná práce, soutěže..).
- V současné době je velký prostor a nabídka ze strany ZŠ i SŠ pro žáky s talentem v mnoha oborech, aby se mohli posouvat a zdokonalovat - soutěže, projekty, SOČ atd.

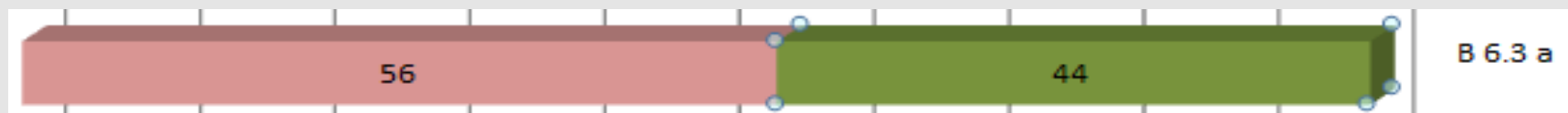
PROBLÉM JE JEŠTĚ AKTUÁLNÍ PROBLÉM JE JIŽ (VY)ŘEŠEN.

- SŠ není na počátku vzdělávání žáka informována o formách podpory na ZŠ.
- Nedostatečná informovanost rodičů ze strany ŠPZ o tom, jak mají postupovat při nástupu na SŠ. Řada rodičů nechce citlivé informace na SŠ předávat.
- Problémem je i přechod z MŠ do ZŠ.
- Lze se ovšem důvodně obávat, že pokud MŠMT vyvine v tomto směru jakoukoliv aktivitu, půjde opět pouze o rozmnožení administrativní zátěže.
- Potřebné informace získáváme z posudků a konzultacemi se ŠPZ.
- Základní informace předávají vždy rodiče.
- Není v tomto směru problém.

PROBLÉM JE JEŠTĚ AKTUÁLNÍ **PROBLÉM JE JIŽ (VY)ŘEŠEN.**

- Skutečně kvalitní a smysluplná školení jsou spíše výjimkou, školení mají často obecný charakter. Chybí jasný a přehledný systém hodnocení školitelů.
- Problémem je často motivace PP (vč. finančního ohodnocení) a stanovení doby, kdy se učitelé mohou vzdělávání účastnit.
- Schází možnost supervize a sdílení zkušeností mezi pedagogy, kteří se musí s inkluzí vypořádávat v rámci vlastních sil.
- Nejednotný systém celorepublikových informací (garantovaných MŠMT), nerelevantní informace pro ředitele škol.
- Nabídka DVPP v oblasti inkluze je dostatečná. V Kraji Vysočina jsou vzdělávací instituce, které dokáží ušít na míru i tuto oblast.
- Možnosti financování ze šablon i v rámci DVPP.

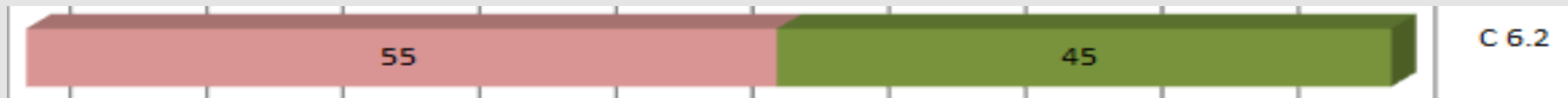

PROBLÉM JE JEŠTĚ AKTUÁLNÍ

- Metodiky jsou těžko dostupné, semináře spíše teoretické.
- Schází možnost supervize a sdílení zkušeností mezi pedagogy.
- Nedostatečná metodická podpora v oblasti inkluze na úrovni vyuč. předmětů, vč. metodické podpory mimořádně nadaných.
- Chybí také větší pomoc školám ze strany ŠPZ, kde chybí odborní pracovníci. Nevyjasněné dělení kompetencí PPP x SPC.
- Jako nedostatečnou vnímáme širokou diskusi s rodiči, veřejnost není připravená na společné vzdělávání.

PROBLÉM JE JIŽ (VY)ŘEŠEN.

- Přes dílčí problémy není zásadní problém. Problémem může být časová náročnost, vytíženost pedagogů a nízké platové ohodnocení.
- Metodická pomoc ze strany ŠPZ a organizací DVPP je dostatečná.
- Metodická podpora ze strany MŠMT je dostatečná. Problémy nastávají rozdílnou interpretací školských poradenských zařízení.

PROBLÉM JE JEŠTĚ AKTUÁLNÍ

- Problém stavebně – technických úprav budov, které si vyžádají velké finanční prostředky.
- Zajistit bezbariérový přístup do škol je složité hlavně v případě starších budov a ne vždy reálné. Administrativní zajištění, povolení, schvalování stavebně-technických úprav budov je dlouhodobá záležitost - může se stát, že žák s potřebou bezbariérovosti již nebude ve škole.
- Využití pomůcek není zcela efektivní.
- Není systémové řešení, naprostá většina finančních prostředků je poskytována z projektů EU.

PROBLÉM JE JIŽ (VY)ŘEŠEN.

- V rámci IROP i OP VVV proběhlo několik výzev, které významným způsobem podpořili materiální oblast inkluze. Školy si mohly pořídit kompenzační pomůcky, řada škol zajistila v rámci IROP bezbariérovost.
- Přidělování kompenzačních pomůcek je vhodně nastaveno.
- Možnost půjčování pomůcek SPC. Zajistí se tím vyšší efektivita, školám „nevzniká nepotřebný majetek“ a SPC mají celkový přehled o „všech“ osobách se SVP a jejich potřebách.

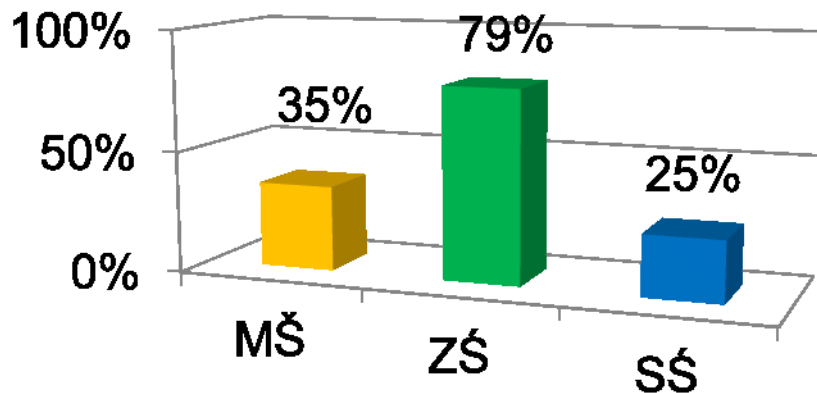
PROBLÉM JE JEŠTĚ AKTUÁLNÍ PROBLÉM JE JIŽ (VY)ŘEŠEN.

- O výuku v oborech E je malý zájem (3 leté studium jako u oborů H, dříve byla 2 roky). Nízká motivovanost k ukončení studia.
- Neochota rodičů/žáků se SVP dojíždět za vhodnějším vzděláváním mimo bydliště.
- Žáci a rodiče tak volí obory SŠ, kde se takzvaně příliš „nenadřou“ a neberou v potaz budoucí uplatnitelnost absolventa.
- Otázkou je, jakým způsobem zvládnou tito žáci přechod do pracovního procesu, kde nebudou mít své asistenty. Bude ve firmách někdo nápomocný pro tyto pracovníky (něco jako asistent ve škole)?
- V Kraji Vysočina je nabídka učebních oborů skupiny „E“ dostatečně pestrá. SŠ, které nabízejí učební obory „H“ přizpůsobily ŠVP potřebám vzdělávání těchto žáků.
- V posledních letech se spolupráce škol a firem výrazně zlepšila. SŠ znají potřeby TP - otvírají nové učební obory, které reagují na poptávku TP po řemeslných oborech.
- Situace se významně zlepšila s počátkem realizace PO dle nových pravidel. SŠ využily šablony k zřízení pozice školního psychologa, který je pro kvalitní práci se žáky se SVP nezbytný.
- Došlo k zlepšení odborných kompetencí PP prostřednictvím DVPP.

- **JAK SE DAŘÍ NAPLŇOVAT PARAMETRY SPOLEČNÉHO VZDĚL. V PRAXI**
 - **vyhodnocení podílu žáků se SVP**
 - ✓ v předškol. vzdělávání **3,9 %** z celkového počtu dětí,
 - ✓ v **ZŠ** se dlouhodobě pohybuje okolo 11 % (ve ŠR 2017/2018 činil **11,6 %**);
 - ✓ na **SŠ** se podíl žáků se SVP oproti předchozímu ŠR zvýšil o 1 % na **6 %**
 - **počty specializovaných pracovníků ve školách se meziročně výrazněji nezměnily** (nárůst pouze podílu MŠ a ZŠ, na kterých je dostupný AP o 9,3 % v MŠ a 10,6 % v ZŠ)
 - **zaměření na problematiku práce asistentů pedagoga**
 - **vyhodnocení podpůrných opatření jednotlivých stupňů** (diagnostiky, přidělování, využívání, naplňování, vykazování, evidování a financování)
- **PŘEKÁŽKY, KTERÉ ŠKOLÁM VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ SE SVP ZTĚŽUJÍ**
 - **zvýšená administrativní zátěž škol a ŠPZ při implementaci společného vzdělávání**
 - **nevyhovující personální podmínky (nedostatek odborníků)**

Zdroj: TZ Vybrané aspekty implementace společného vzdělávání v období 1. pololetí ŠR 2017/2018, ČŠI, březen 2018

Dostupnost AP

Z DOTAZOVÁNÍ UČITELŮ VYPLYNULO:

- AP rozhodně představuje pro žáky se SVP i ostatní žáky přínos (1. st. ZŠ).
- Práci ve třídách bez podpory AP si umí představit jen 1/3 učitelů MŠ a SŠ a 1/4 učitelů ZŠ.
- AP jsou připraveni na činnost se žáky se SVP (85% v MŠ a ZŠ, 90 % na SŠ)
- **Většina učitelů tak považuje podporu AP za nepostradatelnou.**

V HOSPITOVANÉ VÝUCE:

- v činnostech AP dominovala přímá ped. práce se žáky se SVP (pomoc při psaní zápisů, práci s pomůckami, vypracovávání úkolů a podpora pozornosti)
- v MŠ byla častěji zaznamenána také pomoc při pohybu a sebeobsluze
- AP také žáky se SVP samostatně vedli při zadávání úkolů a výkladu nového učiva (až 1/5 hod. ZŠ), což do jejich kompetencí nespadá
- na SŠ naopak v necelých 3/5 hod. žáka se SVP vzdělával pouze učitel, role AP byla jen pomocná
- přímá pedagogická práce s ostatními žáky byla zaznamenána pouze ve 2/5 hod. (výrazně častěji na 1. st ZŠ – 46 % oproti 2. st – 29 %)
- nejvíce se dařila spolupráce AP s učitelem v průběhu výuky, naopak méně účinná byla spolupráce při vyhodnocování vzděl. výsledků

Nejpodstatnější překážky praktické realizace „Společného vzdělávání“

- Společenské klima a nedostatečná informovanost veřejnosti.
- Nastavení přehledného a jasného systému (i financování) ze strany státu. Spolupráce 3 rezortů – MŠMT, MZ, MPSV.
- Příprava a další vzdělávání pedagogů pro vzdělávání žáků se SVP a talentovaných žáků.
- Nevyhovující stav RVP (požadavky, předměty a hod. dotace).
- Nutná změna hodnocení žáků.
- Vysoké počty žáků ve třídách (motivace, agresivita žáků).
- Zaměstnávání absolventů.
- Přetíženost ŠPZ. Jednotný postup ŠPZ při přidělování PO.
- Administrativní náročnosti celého systému "Společného vzdělávání".
- Spolupráce a otevřená komunikace školy s rodiči žáků se SVP.

**Vzdělávací cesta zajímavých osobností, pocházejících ze SVL
či z rodin s nevyhovujícím socio-ekonomickým zázemím**

Jan Kudry

https://www.youtube.com/watch?v=4Pmtwjc_7pA&t=115s

Nebát se tančit

<https://www.youtube.com/watch?v=2tXeIJsK1Cc&t=6s>

Josef Baláž

<https://www.youtube.com/watch?v=h0wrCo6fEhI>

1. IDENTIFIKUJTE NEJVÝZNAMNĚJŠÍ FAKTORY, KTERÉ OVLIVNILY VZDĚLÁVACÍ ŠANCE RESPONDENTA
2. POPIŠTE HLAVNÍ UZLOVÉ BODY, KTERÉ UTVÁŘELY VLASTNÍ PRŮBĚH JEHO VZDĚLÁVACÍ DRÁHY
3. KTERÉ Z TĚCHTO FAKTORŮ MŮŽE OVLIVNIT ŠKOLA A JAKÝM ZPŮSOBEM?
4. JAK LZE POMOCI ŽÁKŮM SE SVP (ZEJM. SOCIO-EKONOMICKY ZNEVÝHODNĚNÝM) V UZLOVÝCH BODECH JEJICH VZDĚLÁVACÍ DRÁHY?

Dotazy, náměty, připomínky...

Děkuji za pozornost.

Krajský úřad Kraje Vysočina
OŠMS, Oddělení rozvoje vzdělávání

spinarova.s@kr-vysocina.cz

tel. 564 602 978